

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate.
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

DELA REUNIUNE

„Reuniunea economică din Orăștie“ va împărți în adunarea sa generăa pentru anul de față, între membri săi următoarele premii:

I.

Două premii de 10 cor. în aur, pentru acei membri ai Reuniunii, cari vor dovedi că au pus de nou în primăvara de față cel puțin 50 de altoi în grădinile lor.

II.

Un premiu de 10 cor. în aur pentru acea școală de pomi, respective pentru acel membru al Reuniunii, care va dovedi mai mult spor în anul de față în o asemenea școală.

III.

Cinci premii de câte 20 cor. pentru acei membri ai Reuniunii, — de aproape sau de departe — cari vor dovedi că și-au cumpărat în anul acesta câte o vițelușă de prăsilă de soiul curat Pinzgau sau Bern.

Școala ceramică din T.-Jiu.

Dirjecțiunea școlii ceramice (adecă pentru olăria și porțelanăria măiastră) din T.-Jiu, ne trimite o scrisoare mai lungă, din care dăm următoarele părți, atrăgând asupra lor luarea aminte a părinților români. Iată-o:

Tirgu-Jiu, 19 Oct. v. 1900.

Domnule Redactor!

În luna Octomvrie a. c., s'a întemeiat în orașul *Tirgu-Jiului* cu autorizațiunea Onor Minister al Instrucțiunii publice, o școală de *artă ceramică* (adecă de olărie măiastră, porțelanărie, zugrăvitură pe vase, și sculptură, adecă cioplitură, scobitură măiastră în lut, gips, etc.)

Școala are două despărțăminte: una elementară (mai de jos) și alta artistică (mai înaltă).

În cea elementară se primesc școlarii cari au gătat școalele primare rurale (din sat) precum și cei-ce vor avea numai una sau două clase gimnasiale, ear' în cea artistică se primesc cari au gătat trei sau patru clase gimnasiale cu talent vedit pentru desen.

Scopul acestei școle stă în pre-

gătirea de oameni meșteri în industria ceramică, așa ca într'un viitor apropiat să nu se mai aducă din străinătate vase de lut, de majolică, faianță și porțelanuri, ci banii dați de mulțime pe aceste vase mult căutate, să rămăe în mâni românești. Prin întemeierea acestei școle se creiază noue isvoare de bun venit unei părți din populațiunea dela țară și pentru toți cari vor să se îndrumeze pe calea rodnică a industriei.

În această școală învățământul tehnic și profesional al artei ceramice va ținea locul de frunte; însă, pentru ca tinerii ce vor urma această școală să ajungă muncitori desevirșiți și luminați, ei vor primi și o serioasă învățatură generală, care va avea de scop dezvoltarea lor în toate privințele.

Căci nu e destul a forma muncitori îndemânatici, stăpâni pe mânăuirea materiei și a instrumentelor, ci e de lipsă a forma din ei oameni înarmați cu toate luminile științei.

De asemeni pentru-ca elevii acestei școle, să ajungă muncitori buni și onești, va trebui să li-se împlante adânc în inimă, prin o puternică cultură morală, simțământul vredniciei și bărbăției personale, al onoarei meșteșugului lor, al respectului pentru munca cinstită.

Pentru aceea programul de studii al elevilor din școala ceramică cuprinde următoarele obiecte de învățământ:

1. Desemnul și pictura ceramică.
2. Desemnul tehnic.
3. Modelarea.
4. Lucrarea vaselor în lut, smălțuirea și arderea lor.
5. Technologia.
6. Morală.
7. Istoria artelor, stilurile, istoria descoperirilor științifice în legătură cu aplicațiunea lor la industrie și arte, istoria originii și dezvoltării artelor tehnice și industriilor.
8. Noțiuni de mineralogie, geologie, chimie și fizică.
9. Limba română.
10. Aritmetica și contabilitatea.
11. Istoria universală și a Românilor, mithologia și geografia comercială și industrială.
12. Higiena.

Cursul fiecărei secțiuni este de 3 ani și durează dela 1 Septemvrie

până la 29 Iunie. La finele anului se dau, după cerere, atestate anuale, ear' după sfârșirea școlii se dau diplome de absolvare.

Școala primește dela onor. Ministeriu rom. al instrucțiunii publice și dela județul (comitatul) Gorj, 4700 lei ajutor, de aceea și întreținerea elevilor nu e scumpă.

Deși școala abia întemeiată, e cercetată de 30 elevi, majoritatea din Gorju, apoi câți-va din jud. Romanai, Vâlcea și Prahova.

*

Trimițându-ne spre publicare această invitare, dl *I. Moisilu*, directorul gimnasiunii și al școlii, ne scrie și deosebit următoarele:

Vă rog a publica un resumat al acestui apel și a îndemna pe tinerii români, cari au terminat cl. IV. de gimnasiu sau școală reală, să vină la această școală! Ei își vor face un viitor frumos și sigur, și vor putea la timpul lor să crezee industria aceasta românească și în Transilvania, și capitalurile vor rămănea în mâni românești.

Întreținerea aici, casă și masă, lunar costă vre-o 25 lei (abia vre-o 12 fl. 50). Drumul dela Petroșeni la T.-Jiu cu diligența, e de 7 lei. Didacțru nu se plătește. Cheltueli peste tot puține.

Vă rog faceți propagandă printre fiii de preoți, învățători, proprietari mici etc.

Am fi foarte fericiți dacă ar veni vre-o 5 tineri ardeleni, cât mai curând!

I. Moisilu.

Propagandă și stăruire mai frumoasă, ca însași publicarea acestei calde scrisori a dlui Moisilu, noi cum am putea face? Părinții români cari au copii trecuți prin 4 clase gimnasiale sau reale, să nu stee mult pe gând, ci de i-au înscris deja pe clasa a V-a, să-i iee de-acolo, să-i trimită de grab la Tirgu-Jiu, unde iată cu câtă căldură ar fi primiți, cu ce dragoste de frate binevoitor, și să fie siguri părinții, că la mult mai strălucită cale de viitor și-au condus pe fiii lor, decât că i-ar lăsa să urmeze aci la școale unde sunt numai suferiți și ghionțiți de străini, ear'

ajunși să-și caute o pâne, sunt primiți cu aceleași ghionturi de dușmanii înaintării noastre.

Titlul de »olărie« se nu zăpăcească judecata bună nici a părinților nici a elevilor: nu e vorbă să faci din copii cu 4 gimnasiale simpli — »olari«, ci faci din ei măestri ai olăriei *artistice*, ai porțelănăriei, cari vor fi cu amândouă mâinile prinși și ținuți în și fabricile de porțelănărie. Cu atât mai vârtos, că acum d. e. în România nu e îmbulzală de măestri de acest fel, ci sunt la început, și ei vor fi călduros spriginiți și de stat și de public. Programul studiilor ce se vor preda în această școală, pe care îl publicărm mai sus, e dovedă, că e aci vorbă de o școală serioasă, vrednică a ne grăbi cu fiii noștri la dînsa.

Expoziția de vite dela Mercurea

— Raport special pentru „*Bunul Econom*“ —

A 11-a expoziție.

Duminea trecută a fost pentru economii nostri din opidul Mercurea și din comunele vecine, zi de frumoasă sărbătoare economică. Vrednica „Reuniune română de agricultură din comitatul Sibiiului“ le-a prefăcut-o în sărbătoare prin arangearea expoziției de vite, a cărei program l'am publicat deja și noi. Este a 11-a expoziție de vite, pe care acea Reuniune a arangeat-o în cei 11 ani de când există.

Pe largul câmp închis, zis „Têrgul de vite“, se aflau deja pe la orele 10 a. m. 120 de proprietari cu 180 vite cornute: vaci, juninci, tăurenci, vițele și boi, și 14 oieri cu câte o grupă de oi.

Din partea comitetului central al Reuniunii erau de față: Președintele *Demetriu Comșa*, secretarul *Victor Tordășian*, membrii *Dr. Danil P. Barcian* și *Emil Verzariu*, cari au început la orele 10^{1/2} lucrările expoziției.

Constituirea juriului.

Di președinte a adunat pe membrii juriului în casa dela intrarea în tîrg, și aci s'a stabilit lista definitivă a juriului precum urmează:

Dem. Comșa, Dr. D. P. Barcian, V. Tordășian, Dr. P. Șpan, Emil Verzariu, T. Orlea, (toți din Sibiiu), I. Droc, G. Muntean, I. Nicoară, G. Stănese, N. Troncă, D. Stroia, I. Heljiu, N. Albu,

(Mercurea), Tit L. Albini (Cut), I. Lazar, I. Beu, D. Orăștian (Apoldul-român), B. Necșa, D. Ivan, D. Iridon (Apoldul-săsesc), N. Dobrota, Al. Toma (Poiana), D. Iuga, I. Dobrescu și D. Ghenie (Rod), I. Oprea (Cunța), I. Nedela, Onea Popa, (Dobârca) R. Pop, I. Carpișan (Gârbova), I. Munthiu par. și I. Munthiu, f. prim. (Cârpeniș), N. Dragomir, I. Stanilă, N. Filimon, (Reciu), — ear' în locul unor juri absenți, au fost aleși: Nicolau Mihăilă (Vinerea), Valer Orbonaș și Ioan Moța (Orăștie).

Ca secretar-raportor al juriului a fost ales *Ioan Moța*.

Constituit astfel juriul, jirii au primit câte o listă pe care se-și însemne fiecare toată vita din expoziție pe rînd, proprietarul ei, soiul, etatea, și fiecare se-i dee o notă, că e, după părerea lui, vita vrednică, foarte vrednică, ori nevrednică de premiu, c'apoi la urmă, pe temeiul însemnărilor făcute de toți, se se aducă hotărârile că anume cari vite se fie premiate?

Inceputul lucrării.

Am pornit apoi cu toții la privirea vitelor. Cea dintâi vită la care juriul, însoțit de mult popor, a ajuns, a fost un tăurenciu frumos de soiu Pinzgau, al d-lui Dum. Iridon (Apold. săs.). Di profesor D. Comșa, președintele Reuniunii și al juriului, a folosit privilegiul pentru a da economilor de față, pe scurt, cele mai de lipsă lămuriri cum se cunoască o vită de Pinzgau dacă e de soiu curat, ori o corcitură mai mult ori mai puțin depărtată de soiul curat. A fost o mică prelegere economică, ținută ca deschidere a expoziției însași și ca începere a lucrării juriului.

Di Comșa arată cari sunt părerile lumii economice azi asupra soiurilor de vite, cum între aceste soiuri un loc din cele mai de frunte îl țin azi vitele de soiurile Pinzgau și Bern, ca vite cănoase, blânde, ușor de ținut, fiind tare mîncăcioase, porcoase cum se zice, vacile tare lăptoase, și cari pentru însușirile acestea, sunt mult căutate și plătite cu prețuri îndoite, uneori chiar întreprite, ca cele de soiul nostru alb. A arătat cum se face mare-mare deosebire între vită *curată* ori tare aproape curată, și între corcitură, și cum această deosebire se simte la preț, fiind o vită numai ceva depărtată dela soiul curat, îndată cu zeci ba și cu 100 floreni mai ieftină, ca cea curată. Și asta cu drept cuvânt, pentru-că prin corcire (împreunarea vacii de soiu curat

cu un taur de soiu mai de rînd), fătul va mai avea numai o parte din însușirile deosebit de prețioase a neamului seu curat după mamă, ear' în parte are însușirile mai slabe ale soiului mai de rînd din neamul tatălui. O vițea corcită, poate se-mi dee și ea un vițel doi, aproape tot așa de buni ca ea și mama ei cea de soiu, dar' cei mai mulți viței vor fi cu mult mai prejos, ear' vițeei vițelelor ei, prin mai departe corcire, vor fi și mai slabi, încât abia vei mai putea zice că se trag din neamul buniceii lor! De aceea se ține așa mult la *soiul curat*. Și soiul se păstrează curat (ear' întrucât s'a cam corcicit: se *îmbunătățește*), prin ținerea vacilor la *tauri de soiu curat*!

Tăurenciul la care ne-am oprit, e, zice di Comșa, foarte aproape de soiul curat. Și începe să însire semnele după care cunosătorii de vite se uită la cele de Pinzgau:

Semnele vitei de Pinzgau curat.

Întâi se caută vita în gură: pe *limbă* nu-i iertat să aibă pete, ci limba ei să fie curată, bătînd în coloarea cărnii; pe *nas* (bot) nu-i iertat să aibă pete închise, ci nasul ei să fie galben într'o coloare; perii din jurul botului și pe bot, nu-i iertat să fie negri, ci earăși blonzi (galbeni); *capul* să fie întreg închegat în pîr închis, roșietic, și nici o pată albă pe el!; pe *ochi* nu-i iertat să fie pete negre, nici pîrul din jurul lor să nu fie negru!; *carnele* se-i fie scurte și groase, virful lor să nu fie cu pete negre ori chiar negru de tot, ci tot deschise, galbine; pe *spate*, începînd dela spetii, se meargă spre coadă o fâșie albă, la început mai îngustă, de 3—4 degete, apoi lățindu-se mai tare, ca de-o palmă bună pe unde-i mai lată; dacă-i tare lată, nu mai e semn de soiu curat; *coada* să fie albă de tot până jos; pe picioarele dinapoi trece, venind de dinapoi înainte, o fâșie albă, un brîu, peste pulpă, dar' nu prea lată fâșia, deci picioarele dinapoi să nu fie de sus până jos roșii; *sub foale* se meargă dela piept începînd o dungă albă, cum merge și pe spate, dar' cea dungă să nu fie lățită până sus pe laturele foalelor, pe coaste chiar, ci numai pe sub foale; petele albe pe coastele vitei, sunt semne de corcire; *sub coadă* coboară în jos o dungă albă lată, din care se rămuresc apoi și brănele (fâșiile) ce brăzdează pulpile; *unghiile*

la soiul curat Pinzgau sunt și ele galbene, deschise; cumpărătorii acurați spală unghiile ca să vadă de-ș deschise ori negre! — Acestea ca însușiri ce se caută *deosebit la soiul Pinzgau*, ear' însușiri ce se caută atât la Pinzgau cât și la ori-ce alt soi de vite, sunt următoarele: *șoldurile* să fie largi (late), și puțin înclinate, dacă e să fie vită bună, însușire ce se caută la tot soiul de vite, căci pe șolduri strâmte încape carne puțină, vacile cu șolduri strâmte au nașteri grele, taurii cu șolduri strâmte prăsesc feți asemenea; *picoarele dinainte* să fie cât se poate departe unele de altele, căci asta e semn de piept larg, puternic, ear' unde e piept voinic, acolo, ca și la om, tot animalul e voinic, puternic; *capul* să fie mic, iacă de ce: din taur cu cap mare sau vacă cu cap mare, sau amândoi cu cap mare, se va naște vițel cu cap mare, și fătațul va fi foarte greu, primejdios chiar pentru vacă, dar' și boii de tras, cari au cap mare, greu, sunt mai grei la mișcare, decât cei cu cap mic, ușor. La tauri îndeosebi (dar' și la alte vite) *spinărea* să meargă cam oablă, numai puțin încovoiată, ear' de-a fi dela spețiile dinainte dintr'una căzută în jos, formând aci un fel de șea, taurul nu e bun, căci și boii prășiți prin el vor fi așa, niște nevoeși, fără putere în spinare.

Toate acestea dl profesor Comșa le arăta și cerceta la tăurenciul în jurul căruia eram adunați, arătând întrucât întruște el fiecare semn din cele prescrise, ori nu. La urmă a întrebat de *familia* din care se trage tăurenciul, ca să afle că mama lui oare a fost de soiul curat și ținută la taur de soiul curat ori nu? Căci nu-i tot atât că vaca a fost ținută la cutare taur privat poate corcit; ori la unul d. e. comunal, oficios dovedit ca soiul curat.

Cercetarea mai departe.

Cu acest mănunchiu de cunoștințe, sau „recepte“ pentru prețuirea vitelor, am plecat juriul, însoțit de mulți economi, să privim și judecăm vitele mai departe. La fiecare vită ne opriam, vita avea la cap o tăbliță cu numărul său și numele proprietarului și numărul grupei, aci se striga tuturor numărul vitei, numele proprietarului și etatea vitei, apoi că e de soiul sau corcitură, și fiecare jur își însemna în coala sa și dădea vitei o notă, un calcul, că o crede vrednică de premiat ori nu.

S'au luat astfel odată în vedere și prețuire vacile de prăsilă, apoi tăurencii și junincile, după ei vițeei, și în urmă oile. Au fost expuși și boii și junci, dar' aceștia nefiind luați în combinație pentru premiare, au fost numai priviți de juriu, fără a-i însemna și clasifica.

Lucrul acesta, privirea și prețuirea, spuse aci în câteva cuvinte, a durat la cele 170-80 vite (afară de boii), mai mult de 3 ore depline.

Hotărîrea premiilor.

Juriul apoi s'a retras în localul băncii române „Casa de păstrare în Mercurea“ și după o desbatere de vre-o 1/2 oră, în care, la propuneri deosebite și cu votare, s'a stabilit împărțirea premiilor precum se va vedea mai jos.

Premierea însași.

Stabilită fiind în acest chip de cătră juriu lista celor-ce se capete premii, juriul în frunte cu președintele Reuniunii, cu secretarul și membrii din comitet, au eșit în curtea casei, și adunând aci pe exponenți în jurul lor, dl D. Comșa, a introdus împărțirea premiilor cam cu următoarele cuvinte.

Comuna Mercurea a întrunit azi un frumos număr de economi, bătrâni și tineri, din loc și din comunele vecine. A fost o luptă de întrecere, în care s'a răsboit munca și dibăcia economică. Biruitorii din întrecerea de azi vor fi în curând sărbătoriți și cinstiți aici în fața tuturor, dându-li-se premii. Cei învinși vor eși altă-dată și ei biruitori, și cu toții vom da înainte! Și mai avem folosul, că aici ne-am putut schimba unii cu alții povețe, de cari ținându-ne în gospodăria vitelor noastre, să sporim cu toții în avere. Scot îndeosebi la iveală, că D-voastre ați fost dedați din moși-strămoși a ținea vite multe, dar' mai de-așa, azi ați văzut însă vite, cari prin trecerea ce o au lață de vitele noastre de soiul slab, vă grăesc respicat, că trebuie să ne silim să mai schimbăm lucrurile: vita de soiul, mănă numai cât o altă vită, dar' preț are cât 2—3. În vreme-ce ale noastre abia la 3—4 ani le poți vinde cu 60—70 fl., cele de soiul le vinzi cu atâta ca vițeei sub un an! Iar' când sunt mari, iei 200 fl., ba și 230, 240, 260 fl. pe una! Aici în Mercurea este o vacă Pinzgau pe care stăpânul ei capătă 350 fl! Unde ați pomenit pe-o vacă de-a noastre albe așa preț? Omenii nostri zic: nu iau că-ș „prea scumpe“. Eu le zic: tocmai pentru aceea să le luați, că-ș scumpe! căci și folos aduc cu atât mai bogat! Indeamnă la cultivarea bucatelor în măsură mai restrînsă și în schimb

mai multe nutrețe artificiale: trifoiu, luțernă, — și mulțumește tuturor pentru participare. „Cei-ce nu veți căpeta bani, vă veți duce îmbogățiți în pățite și auzite, în cunoștințe bune!

(Trăiască! strigă adunarea.)

S'a trecut la împărțirea premiilor. Iată lista lor:

Pentru vaci de prăsilă premiul întâi l'a căpătat dl Cabdebo, proprietar în Mercurea, cu o prea frumoasă vacă Pinzgau, adusă aci cu toată familia ei: 2 junince, una de 2 1/2 ani, una de 1 1/2 ani și o vițea de 1/2 an, frumoase, curate, grase. Dar' dl Cabdebo neprimind premiul, s'a dat mai departe, și așa au căpătat pentru vaci, premii de câte 10 coroane: Al. Toma și Nic. Dobrotă (din Poiana) și George Muntean din Mercurea; — premii de câte 6 coroane: Iacob Beu (Apold.-rom.) Ioan Nicoară (Mercurea), I. Tănase (Apold.-rom.); — premii de câte 5 coroane: I. Fleacă, Spiridon Fleșeri și D. Oltean (toți din Mercurea); — de câte 3 coroane: V. Necșa (Apold.-rom.), Ar. Bogdan (Dobârca), M. Troancă (Ludoș);

Pentru tăureni și junince: cu câte 10 coroane: P. Maniț (Dobârca) și D. Iridon (Apold săs.); cu câte 5 coroane: P. Câmpean și G. Fara (Mercurea); cu câte 2 coroane: I. Beu (Ludoș), Ana Țeran (Apoldul rom.).

Pentru vițee și vițele: cu câte 6 coroane: Maria Beu și I. Muntean (Apoldul rom.); cu câte 4 cor.: G. Muntean, N. Presecan (Mercurea); cu câte 3 cor.: I. Helju (Mercurea), Ioan Fleșeriu (Ap. r.); cu 2 cor.: Ilie Bunea (Mercurea).

Pentru oi și berbeci și noatini: cu câte 10 coroane: D. Ivan (Ap. săs.), Ios. Suci (Apold r.); cu câte 6 cor.: M. Popa (Ap. r.), I. Dobra și I. Voicu (Rod); cu câte 5 cor.: I. Fleșer, D. Oltean, Moise Bârsan, N. Stăneasă și N. Bozdog (Ap. r.); cu câte 3 cor.: Iacob Beu, N. Oprea (Ap. r.), M. Fleșer (Mercurea). Adecă: toți câți au expus oi, au fost premiați.

Președintele a încheiat apoi cu câteva cuvinte expoziția, ear' dl protopop I. Droc, a mulțumit comitetului Reuniunii pentru-că a făcut Mercurei bucuria, a putea saluta această Reuniune azi cu expoziția sa aici!

Prânzul.

Erau acuși 4 ore d. a. Am mers deci să prânzim, la hotel, unde se gătise o masă comună. Aci s'au ținut și vorbiri: dl preș. Comșa a tostat pentru exponenți și fruntașii Mercureni; protop. Droc pentru Reuniunea rom. agricolă dela Sibiu și conducătorii săi prezenți; Dr. D. P. Barcian pentru reprezentanții organelor administrative

cari au dat binevoitor sprigin ca expoziția să se poată ținea și pentru trimișii „Reuniunii Economice dela Orăștie”; *I. Moța* presintă salutul de soră mai tină a „Reuniunii Economice dela Orăștie”, Reuniunii-mame dela Sibiu, dorind ca aceasta să poată fi cât mai curând la atari întruniri, salutată de trimișii alor zeci de Reuniuni similabile mai tinere, precum azi e salutată numai de trimișii uneia, a celei dela Orăștie; *Tit L. Albini* presintă mulțumitele primpretorului Mangesius pentru atenția ce i-s'a dat, dar care din cause familiare e absent, și în numele lui aduce toate urările de bine Reun. agricole. *Primaru* opidului a toastat (nemțește) pentru reuniune. Sara a fost petrecerea arangeată de corpul învățătoresc în folosul școalei.

AGRICULTURA

Calendar. (Noemvrie).

Acasă. Răscoliiți cât de adeseori grăunțele de grâu, ș. a. puse spre păstrare.

Nu uitați a vă îngriji de făină până nu se strică drumurile și nu îngheață riurile.

Pe dată ce s'au împușinat lucrările obositoare din câmp, puteți restringe încărva nutrețul boilor de jug. Vitelor puse la îngrășat dați-le însă cea mai mare îngrijire.

Puteți împușina cu câte 1—2 litre de ovės la zi nutrețul cailor de ham; nu însă și porția iepelor de-a fêta. Preumblați zi de zi armăsarii și caii de călărit. Ce ați fi tras din porția de hrană a vitelor și cailor, înlocuiți cu țeselatul și periatul zilnic și îndeplină măsură, pentru-că curățenia e nespuse de folositoare animalelor și, de aici încolo, aveți timp mai mult pentru aceasta.

Impușinându-se hrana din câmp, dați porcilor ce-i scoateți încă la pășune, hrană mai multă acasă. Lăsați la veri scroatele ce doriți să fete în Martie. Nutriți regulat porcii puși la îngrășat.

Grijiți ca fertul mustului să nu se întempele nici prea repede nici prea încet. În cazul întâiu butea să stropește cu apă rece, în al doilea se îmblojește cu o haină de lână. Țineți buțile neincetate pline. Vinurilor le sunt stricacioase: curechiul, crumpenele, unsoarea, carnea, poamele ș. a., ce s'ar ținea în pivniță. Chiar fumul de tutun nu le face bine.

În grădina. Tăiați curechiul în ajunul gerului și-l puneți să se svênte mai întâiu; apoi puneți-l la murat, și țineți vasul acoperit cu o pânzătură. Nu întârziați a scoate legumile și-a le așeza spre păstrare; ear' locul îl săpați cât de afund, și îl lăsați brușos.

Sămănați cât mai neîntârziat simburi de poame. Răsădiți pădureți și altoi. Săpați în jurul pomilor mari și gunoiți cu gunoiu putred, cu compost, cu urină apătoasă sau cenușe. Gunoiul proaspăt nu priește pomilor. Săpați gropi pentru pomii ce voii a răsădi

în primăvară. Apărați altoii tineri în contra iepurilor; spre acest sfârșit împrejmușiți trunchiul lor cu mărăcini.

Spoșiți trunchiul lor cu o amestecătură compusă din zamă de var, balegă de vită și sânge. Curățiți pomii de omide, de ouele și păpușile acestora, cum și de crengi uscate; ungeți ranele mai mari cu ciruială din lut și pécură.

În agri, fênațe și vii. Arați locurile, ce trebuie sămănați în primăvară. Trageți brezde de scurgere în holde.

Grăpați fênațele, trifoistele și lucerniștele. Cărați bărbătește gunoiu. Săcați bălțile de p. fênațe, făcând șanțuri de scurgere. Scoateți tutele și stîrpiți mărăcini.

Tăiați, îngropați și gunoiți viile. Urmați a aduna vițele trebuincioase pentru altoire. Îndeosebi să facă acest lucru locuitorii comunelor, unde viile au fost pustiite de filoxeră.

VIIERIT

Indreptar

pentru manipularea în chip rațional a mustului și a vinului.

Instrucțiuni date de ministerul reg. u. de agricultură.

(Urmare).

Rînduiala în pivniță.

Pe jos în pivniță trebuie să presărăm în grosime de câteva degete turi (ogrinji) de fên, turnumeată, sau nêsip. Nêsipul după câțiva ani, vèzënd că-i de lipsă, îl scoatem afară și punem altul nou. Cine poate, acela să-și pardosească cu petri sau cu asfalt sau cu beton pivnița.

Pe cele două laturi ale pivniței să punem sub grinzi, sau petri late sau cărămizi, ca acelea stând pe uscat, să nu putrezească așa iute. Mai trebuie grinzile ridicate pe petri și pentru aceea, ca punënd pe ele buțile, să putem slobozi ușor vinul din ele, avënd unde așeza vasul sub cepul lor.

Trăinicia grinzilor o putem încă mări cu puțină cheltuială și așa, că le văruiem cu var stîns, sau cu carbololeum (oleu de carbol). Le scutim pin asta de înflorire și putrezire.

Buțile în pivniță trebuie să fie puse așa departe de pârte, încât noi să putem umbla ușor pe la spatele lor. Celelalte vase și unelte, să-și aibă toate locul lor regulat, (teasc, boturi, etc.) pe care să le putem ținea uscate și în bunăstare.

La intrare în pivniță să fie 2—3 polițe pe care să așezăm cepurile, dopurile, afumătoarele, turtele de pucioasă, țevile de tras, ciocanul, țesnicul, sticle

curate, curcubeta, păharul și celelalte ce ne trebuie la îndemână.

Tragerea și umplerea vinului.

Timpul tragerii întâi a vinului de pe drojdii, atîrnă dela aceea, că a fost culesul timpuriu ori mai târziu, dela bogăția în zăhar a vinului și dela aceea, că a fert în rënduială ori nu. Vinurile tari să limpezesc mai repede, cele dulci mai încet, ear' ca regulă trebuie ținut aceea: că vinul trebuie tras întâia-oară, îndată-ce drojdiile s'au așezat la fund.

Tragerea întâi se face de regulă la începutul lui Decemvrie ori pe la mijlocul lui, mai rar la începutul lui Ianuarie.

Butea în care vrem să tragem vinul nou, trebuie să fie curată, dar' să nu fie afumată cu pucioasă, ear' de cumva a fost afumată și a stat așa goală, trebuie să o spalăm bine-bine cu apă rece curată. De aceea nu-i iertat a afuma butea în care tragem vinul, pentru-că de cumva mustul ce-l tragem n'a fert de-ajuns, apoi ferberea lui potolită mai departe, ar fi prin asta împedecată și desvoltarea vinului opăcită, în paguba lui.

La tragerea vinului, să purcedem în chipul următor:

Luăm, dela butea din care vrem să tragem, dopul de siguranță de de-a-supra, apoi desbatem pe cel de jos și smulgându-l repede, punem în locul lui cepul de lemn ori de aramă. Prin cep slobozim vinul în un vas (d. e. un ciubăr larg și nu prea înalt) și din acesta cu pompa ori cu un vas de mână, îl turnăm în butea cea neafumată. Butea trebuie s'o umplem până în gură, și fiindcă ferberea potolită poate să mai dureze, punem de-asupra tot cepul de siguranță (cel găurit) fără a înfășura pânză în jurul lui, și-l batem bine.

Tragerea o facem totdeauna curată, fără vinul cel tulbure, scursura de pe fund. Vinul cel tulbure de pe fund îl punem în alt butoș, ca vin de pe fund, ear' drojdiile le punem într'un butoș afumat, până la folosirea lor.

După tragere, vinul nou va fi mai tulbure decum era în bute nainte de tragere. Asta vine de acolo, că anumite materii cari nu se desfăcuseră în el în bute, acum trecënd odată prin aer, în atingere cu aerul s'au preschimbate și să aleg din vin. Tocmai pentru aceea, vinul nou trebuie de atâtea-ori tras, în anul dintâi de 3—4 ori, până când

prin venire în atingere cu aerul, nu se mai tulbură.

A doua-oară se trage vinul, când materiile cari îl tulburau după întâia tragere, s'au așezat pe fund. Și această a doua tragere trebuie făcută așa, ca vinul să vină în atingere cu aerul. Trebuie umplut tot până sus, și după-ace nu mai ferbe, batem bine din sus un dop lung, al cărui vârf se între bine în vin.

(Va urma).

STUPĂRIT

Calendar. (Noembrie)

Gătiți stupii pentru iernat. Lipiți pe dinafară coșnițele de nuiete și le îmblojiți cu țoale, saci și alte haineturi, de cari v'ați putea lipsi, sau cel puțin cu sucituri de paie, drept scut contra gerului; îndeosebi bine să lipiți coșnița în locul unde ea se atinge cu polița.

Preseși cenuse în jurul lor.

Umpleți despărțământul de miere, ear' locul gol de după fereastră al coșnițelor mobile, cu paie bine uscate, sau cu fășii ce rămân din oblitul scândurilor, și strîmțați și la acestea urdinișul.

Fiind încă zile frumoase în această lună, nu împedecați albinele dela sburat. Grijiți însă de pe acum ca șoarecii, mățele etc. să nu le neliniștească, și cu deosebire când pe afară e vânt și frig.

Nu iernați stupii în pivnițe, în camere și în poduri, unde ele ar fi adesea neliniștite.

Școala agronomică a comitatului Sibiiu.

— Scrisoare economică —

Sibiiu, Nov. 1900.

Examenul practic de încheiere s'a ținut, precum s'a vestit și în „*Bunul Econom*”, la 29 Octombrie n. a. c., după-ace examenul teoretic a avut loc în primăvara trecută. Din partea comitatului a fost de față o comisie de 3. A examinat directorul școlii, dl *Iuliu Schuster*, ear' pentru a se încredința despre destoinicia învățăceilor, au pus întrebări și membrii comisiei, de asemenea și dl *D. Comșa*, președintele „*Reuniunii române agricole din comitatul Sibiiului*”. Comisia cu cei 7 elevi, fii de țărani plugari, au mers în un despărțământ ai staulului, unde se aflau mașinele: cea de tăiat napi și cea de tăiat paie, tulei de cucuruz și fân. După câteva deslușiri date de elevi, cu privire la marea însemnătate a acestor mașini, s'au tăiat napi, tulei de cucuruz, etc. și s'au pregătit în fața tuturor *nutrețe mestecate*. De aici s'a trecut în deosebitele despărțăminte ale staulului, pline cu vaci și vitei, tot soiuri alese și bine îngrijite. Tinerii

și-au arătat aici destoinicia, mulgând vaci și spunând totodată regulele de căpetenie ce trebuiesc ținute la muls.

A urmat înhamarea și prinderea la mașini a cailor și vitelor; (bine se se noteze, că și vitele au fost înhamate, și nu prinse în jug, ceea-ce se face cu mult folos în alte țări), apoi am mers în grădina școlii, unde la dreapta se află straturi de încercare cu deosebite feluri de trifoiu, de lucernă, ierburi, meu, etc., apoi loc pentru încercarea mașinelor economice și la stânga morminte în cari se află napi așezați la iernat, și mai departe o tablă mare cu vr'o 22.000 altoi frumoși, de doi ani în primăvară.

Dintre lucrări săvârșite cu mașinile și uneltele agricole amintesc: aratul cu plugul „*Sack*”, și anume: cu plugul singur, apoi cu tăietorul dinainte, și rînd pe rînd cu plugul pe două brezde, cu plugul pentru afunzime, cu unelte pentru curățit, cu uneltele de grămădit, cu extirpătorul, cu mașinele de scos cartofii, etc., etc. După aceea s'a trecut la sămănatul cu mașina și cu mâna, dând tinerii probe despre frumoasele lor cunoștințe și îndemnări, căci la tot pasul s'a spus ce, cum și pentru-ace se face așa și nu altcum, și îndată se urma la încicolarea mașinilor și la lucrarea cu ele. Îndeosebi s'a scos la iveală însemnătatea mașinilor de sămănat, cu cari se sămăna, și mai bine, și mai cu spor, totodată cruțându-se și până la jumătate din măsura obicinuită de sămăntă. Foarte spornică și bună s'a dovedit a fi mașina de scos cartofii. S'a plantat apoi un pom după toate regulele pomologice; s'a arătat cum trebuie tractați napii de nutreț înainte de-a se pune la iernat și cei de zahăr înainte de a-i duce la fabrică.

Afară de cele înșirate s'au mai făcut și alte lucrări folositoare, prin cari s'a dovedit *de câtă însemnătate sunt astfel de școli pentru îndrumarea țeranului agricultor pe căi a ceea bune* și singure vrednice de urmat în timpul de față.

Cu bucurie putem spune, că în urma stăruințelor neîntrerupte, în anul școlar ce s'a încheiat, a fost la această școală și un *elev român*: *George Popa* din Pianul-de-jos. Sigur vor avea bucurie și părinții tinărului, și comuna sa, dar' îndeosebi însuși elevul din vorbă, căruia i-s'a dat puțința de a purta o economie rațională.

Cursul la această școală e de un an. Se primesc tineri cari au împlinit 17 ani. Cheltueli nu se cer. Învățătura școlară se fac în limba nemțască, dar' precum am observat, s'au dat deslușiri și în limba română, chiar și la examen tinărul, de care am amintit, a fost examinat în limba română.

Cât de bine ne-ar prinde și nouă, Românilor, barem ici-colea câte o ast-

fel de școală cu limba de propunere română! Să nădăduim că ne va fi dat să le avem! Până atunci însă îndemnăm pe plugarii noștri să-și trimită fiii și în școlile cu altă limbă. De mai mare însemnătate la aceste școli sunt *deprinderile practice*, cari se pot învăța aproape și numai din vedere.

Cei din comitatul Sibiiului se se adreseze pentru informațiuni dlui director *Iuliu Schuster*. (Tîrgul fânului nr. 10.)

ROMUL SIMU

ȘTIRI DE TOT FELUL

Conferența învățătorească dela Deva, ținută Sâmbăta și Duminica trecută sub președința dlui *Dr. Pavel Oprea*, prof. gimn. ca comisar consistorial, și la care au participat în ziua întâi P. O. Dni protopresbiteri *A. Păcurariu* (Ilia), *G. Romanul* (Deva), *V. Domșa* (Orăștie) și parochul *I. Moța* dela Orăștie, — a fost conferență dela care numeroșii învățători întruniți, s'au depărtat îmbogății cu frumoase cunoștințe. S'a ținut câte-o prelegere, a urmat apoi critica ei. Era o critică serioasă, fiecare critic scoțînd ceva nou la iveală, ce ar fi trebuit ținut încă în vedere de prelegitor. Îndeosebi frumoase momente au accentuat dnii *Dr. P. Oprea*, *inv. I. Fleșeriu* (Romos), *C. Baicu* (Orăștie) și alții. Condușe serios și de oameni de specialitate în ale școlii, cum a fost și cea dela Deva, conferențele învățătorești se dovedesc ca niște întruniri nediscutabil folositoare pentru învățământul școlar.

Inimi îndurate. În săptămâna trecută a murit la Seliște țeranul *Coman Schitea*, care toată averea sa de vre-o 10.000 Cor. și unele moșii, le-a dăruit școlii gr.-or. române din Seliște. I s'a făcut o înmormântare frumoasă.

Dă, Doamne, bietului nostru neam multe inimi îndurate, și a căror bună pornire îndreptează-o mai ales spre bietele noastre școli confesionale, cari au atât de mare lipsă!

Al 21-lea ajutor la dat „*Reuniunea română de înmormântare din Orăștie*” familiei membrului seu *Crăciun Borza*, reposat în 29 Oct. Rămășița răposatului a căpăt 99 Coroane 50 fil.

Pomi pe lângă drumuri. În multe țeri, și mai nou și în țara noastră, guvernele au luat măsuri, ca pe lângă drumuri să se planteze fel și fel de arbori, pentru-că se fie călătorilor calea mai plăcută, în arșisa soarelui de vară să mai afle pas de pas umbră, și și pentru-ca prin rădăcinile lor, să țină contra ruperilor în vremuri ploioase, unde drumurile ar merge curmeziș pe coaste. În multe țeri pe lângă drumuri s'au așezat și vezi azi șiruri de arbori fără folos: castani selbatici, tei, acați, etc.

În un congres al cultivătorilor de pomi și arbori, ținut în Septembrie la Paris, s'a hotărât, ca în toate statele să se stăruie pe viitor, ca în loc de arbori sălbatici, să se pună pe lângă drumuri *pomi roditori*: și anume peri și meri bogați în roade.

Vedem că și la noi au început a pune pomi pe lângă drumuri. Indemnăm poporul nostru, și cu noi alături, să-l îndemne toți cărturarilor, ca pe acești pomi să-i cruțe, și — să se silească a-și umplea și oamenii noștri grădinile de pomi aleși, căci având tot omul pomi, și-i iubește pe ai sei, și precum i-ar părea rău să-i strice cinăva pe ai sei, așa se va reținea să strice și el pe ai altuia, și așa va cruța și pe cei de pe lângă drumuri, — cum e aceasta d. e. printre comunele săsești în com. Sibiului. Pe la Cisnădie e plin de pomi pe lângă drum și pe câmp chiar, și nimenea nu-i strică, cum nu-i strică cucuruzele sau grânele, căci fiecare are!

Asociațiunea la Romoșel. Ieri, în 8 Nov. n. s'a ținut la Romoșel adunarea despărțământului Orăștie al Asociațiunii, sub președinția P. O. D. Vasile Domșa, protopresbiter, și participând din Orăștie domnii membri ai comitetului: I. Mihaiu, Dr. R. Dobo, L. Bercian, S. Corvin sen., ear' ca oaspeți V. Olariu, Cornel Popescu, N. Opincariu.

Adunarea a fost bine cercetată de poporul din loc și inteligența din loc și jur. Afară de resolvarea afacerilor curente obișnuite, dl Adam Basarabă a ținut o prelegere despre superstițiuni, ascultată cu mult interes. Comuna politică Romoșel s'a făcut membru pe viață la Asociațiune cu 100 fl., și s'au mai făcut încasări de taxe de membri de peste 100 fl. Un comitet local a pregătit frumoasă primire comitetului despărțământului și a arangiat un banchet după adunare, la care s'au ținut și vorbiri: V. Domșa pentru comitetul central, I. Mihaiu pentru dir. desp. V. Domșa, Vasile Basarabă pentru sexul frumos, N. Roman pentru comitetul despărț., L. Bercian pentru bunăînțelegere, Ioan Botean pentru inteligența superioară, etc.

S'a hotărât înființarea unei biblioteci ambulante pe teritoriul despărțământului.

Vilele statului în România, precum află «Revista Viticolă și Horticolă», au dat eștan cu mult mai bine, decât se socotea înainte. Se credea că vor da 30.000 decalitre, și au dat peste 40.000.

Știri bisericesti. De preot la Almaș-Seliște a fost întărit de P. V. Consistor din Sibiu, alesul Nicolae Chirciu, ear' ca administrator al parohiei Almașul de mijloc, a fost numit părintele Iosif Hanches.

Cununie. Dl Miron Oprean, teolog abs. din Tirnăvița și drăgălașa d-șoară Victoria Popovici din Leșnic își vor sërba cununia Duminecă, în 5/18 Noemvrie a. c. la 3 ore p. m. în biserica gr.-or. din Leșnic.

Dorim fericire.

Dela „Asociațiune” este de conferit cu începutul anului școlar 1900—1901. Un sti-

pendiu de 130 cor. din fundațiunea „I. Roman”, pentru studenți de gimnasiu ori școale reale. Cererile se se înainteze comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (Strada Morii nr. 8) până la 20 Noemvrie a. c., provăzute cu a. etestat de botez; b. testimoniu școlar pe anul 1900—1901; c. atestat de paupertate.

Cât de adânc merge rîma în pământ? Un învățat german, făcând îndelungi probe și priviri asupra vieții rîmelor, a aflat că ele, așa moi și slabe cum le vezi, își fac găuri prin pământ uneori până la 3 metri adâncime! Deși mai ales coșailor nu le place să zici vorbă bună despre rîme, pentru-că ele găuresc suprafața pământului și scot afară un fel de mici mușuroale de pământ îndesat, în cari își strică oamenii coasele, — învățatul Neamț ne spune să nu urim rîmele și să nu le potopim când le prindem eșite din pământ, căci găurile lor, mai ales în grădini cu pomi, sunt de mare folos, ușurând mult rădăcinilor pomului coborîrea prin ele în sinul adânc al pământului, înlesnind străbaterea aerului în pământ, a apei și a îngrășămintelor, ceea-ce e tare de tolos, căci noi de ce de altă arăm adânc, decât pentru-ca pământul să vie în atingere cu aerul, prin ce se «frăgezește», căci puterile aerului descompun (desfac) felurite materii de lipsă din pământ, ca plantele să le poată folosi mai ușor la creșterea lor. Și rîmele fac și ele acest lucru prin adâncile lor sfredeliri a pământului.

Haina de mireasă a reginei Wilhelmina din Olanda se pregătește acum în școala artistică de brodat din Amsterdam. Toate elevele lucră pe întrecute pentru-ca prețioasa haină să fie gata pe 17 Ianuarie, când va fi cununia frumoasei regine. Pentru-ca lucrul să fie mai cu spor se face așa, că materia menită pentru brodat se întinde pe o ramă, și apoi o parte a elevelor împung cu acul deasupra, ear' celelalte colige ale lor stau așternute pe covoare, și trag acul din josul ramei și-l împung ear' îndărăt. La dorința reginei desemnuirile le-a făcut însași directoara școlii.

Tinerimea română din Hunedoara invită la petrecerea împreună cu producțiune teatrală care se va ținea Sâmbătă în 4/17 Noemvrie 1900 în sala hotelului d-lui Mihail Rimbaș. Venitul curat este destinat pentru biserica gr.-or. din loc.

Să va juca: „Scrisoarea secretă”, de I. Vulcan, predată de d-șoara Maria Dima și dl Albert Schuster; „Herșcu Boccegiu”, de V. Alexandri, și „Un om buclucaș”, comedie într'un act, localizată de d-na M. Baiulescu, predată prin persoanele: dl George Cutean, Constantin Dima, dra Maria Dima, dl George Pop, Albert Schuster, Nicolau Boldin.

După producțiune dans.

Petrecere cu joc se va arangia Sâmbătă în 17 Noemvrie st. n. 1900 în ospătăria d-lui Opreșă Foltin din Crișcior.

O panoramă rară. În orașul Luzern din Elveția se află un întreprinzător cu numele Ioan Bloch, care ajutat de o societate de avuți, s'a pus să înființeze un muzeu (o panoramă) care să înfațișeze un războiu în toate formele sale cele mai fioroase. În acest muzeu se vor putea vedea toate felurile de arme, de gloanțe, toate ranele pricinuite de gloanțe în trupurile ostașilor și al animalelor, ajutoarele medicale, pedepsele militare, luptele pe mare, luptele lui Napoleon cele crâncene din 1870—71 și 1877—78. Războiul Burilor cu Englezii și cel-ce acum se desfășură în China. Toate acestea în tablouri naturale vor putea fi văzute în panoramă. În muzeu vor mai fi și gloanțele fioroase «dum-dum». Tablouri cinematografe interesante vor arăta decursul războaielor pe mare.

Fabricile de mașini agricole în America. Fabricile de mașini agricole (pentru lucrarea pământului) în America sunt așa multe și fac lucru așa de bun, că au început a cuprinde piețele tot mai mult și în Europa noastră, deși fabricile engleze și germane, austriace, etc. dau și ele destule.

În America mașinile agricole sunt așa de răspândite, că multe fabrici de acolo trebuie să lucreze ziua și noaptea, ca să poată împlini toate cererile tot mai multe din țară și din afară de țară. Atât de tare se înmulțesc aceste cereri — fiind-că economii să întrec a-și lucra pământul tot cu mașini — încât în 1899 fabricile au făcut și vândut mașini de 12 milioane floreni mai mult ca în 1898.

Germania nu e țară rămasă napoi nici în ale fabricelor, cu toate astea fiind-că și economii ei luminați asupra bunătații mașinilor la lucrarea pământului, cer foarte multe: Americanii vând și în Germania în tot anul mii și mii de mașini, mai ales de sămănat, de cosit și de legat.

Și trebuie recunoscut, că fabrică lucruri bune. La început, până să le facă cunoscute, americanii își vindeau mașinile în Europa cu prețuri mai slabe, ear' acum că le cunosc și le cer oamenii tare, le-au urcat prețurile mai tare chiar ca în America, și tot le vând.

Abzicerea directorului școalelor medii din Brașov V. Oniț, a atins în modul cel mai neplăcut toate cererile românești binevoitoare acelor școale. Toate cele 3 foi de zi ale noastre: «Gazeta», «Tribuna» și «Tribuna Poporului», osândesc, mai mult ori mai puțin aspru, ținuta efortiei brașovene, care a împins lucrurile la retragerea distinsului director și profesor Oniț.

Însași «Unirea» din Blaj, deși străină de confesiunea celor din Brașov, își arată regretetele asupra știrii dela acele școli. Ea scrie vorbind de încordările dintre conducătorii bisericii și școalelor de acolo:

«...Urmarea acestor încordări e deocamdată, că subsidul de 400 fl. dat de bogata biserică dela Sf. Nicolae pentru masa studenților, s'a subtras, și că harnicul și destoinicul director gimnasial Virgil Oniț, a abzis din postul său.

Știrile acestea regretabile și triste, suntem siguri că vor fi atingând ne-

plăcut pe toți Românii de bine, și ar fi foarte de dorit, ca chestiunile personale să nu treacă marginile, făcând să sufere instituțiunile de interes public».

Frumoase cuvinte!

Starea țarinelor.

Până la 31 Oct., după rapoartele sosite la ministeriu — starea câmpurilor era următoarea:

Ploile căzute aproape preste tot locul în jumătatea a doua alui Oc obre, au muiat pământul ce fusese prea uscat în urma căldurilor ce-l uscaseră prea tare nainte, așa de bine, că în acest timp plugarii dând repede pe lucru au gătat mai toți cu sămănatul de toamnă.

Bucatele de toamnă, priindu-le ploile, deja până la 31 Oct. răsăriseră frumos mai peste tot locul. Chiar și acolo unde în urma secetei de mai nainte, răsăriseră numai petece pe holde, ori nici decât, după ploi s'au îndreptat.

Dar' mai sunt ținuturi, în cari din lipsa de ploaie, holdele n'au răsărit încă.

Rapița, în urma secetei și a feluritelor insecte (goange) ce au atacat-o în măsură mare, a perit aproape toată.

Napii de nutreț și cei de zăhar sunt (la 31 Oct.) aproape toți scoși și așezați în morminte pentru păstrare.

Viile încep a le așeza și coperi pentru iarnă.

Pășunile s'au înciripat în urma ploilor, încât dau hrană mulțumitoare vitelor.

Prețul bucatelor.

Piața din Orăștie.

— la 3 Noemvrie n. 1900 —

Grâu curat maja m. cu	fl. 7—
Grâu mestecat m. m. cu	fl. 6-50
Săcară m. m. cu	fl. 6—
Orz m. m. cu	fl. 5-50
Ovăș m. m. cu	fl. 6-50
Cucuruz m. m. cu	fl. 6—
Fân m. m. cu	fl. 2-80
Paie » » cu	fl. 1-80
Lemne de foc 1 cub. mtr. cu	fl. 2—
Carne de vită 1 kilgr. cu	fl.—40

FELURIMI

INVINS

De mult înstreinatul
De-abia ce ți-a sosit,
Așterne-i, mamă, patul,
Să doarmă dus băiatul
Bolnav și obosit!

Bătù el multă cale
De când te-a părăsit; —
Invins de dor și jale,
Pe prispa casei tale
Azi cade obosit...

Dar' nu 'ntreba: pe unde

A fost și ce-a găsit?

El rana și va ascunde,

Și nu-ți va ști răspunde

Decât: Sunt obosit...

ST. O. IOSIF

*
O feroasă luptă cu un urs. Iuon Rus din Merișor (la Petroseni) a mers săptămâna trecută la pădure unde avea tăietori de lemne, și știind că umblă urși prin pădure, și-a luat și pușca cu sine. Intr'o curătură, iată vede aproape un pui de urs mărișor. A tras un foc asupra lui, puilul a început a urla și a fugit în tuiș. Omul după el. Dar' de-odată, pe nesimțite, ursoaica îl apucă pe la spate, cu o brâncă de gât cu una de spate. Omul s'a întors speriat spre ea, atunci ursoaica haid să-l apuce de obraz! Cu mare greu a putut-o împinge dela sine cât să nu-i apuce fața cu unghiile, că atunci era gata cu toate, și prin o apucătură norocoasă, cum ursoaica își căscase gura asupra lui, apucându-i falca din jos, așa i-a smucit-o că i-a rupt-o! Fiara a răcnit una de durere și cu atât mai furioasă voia să-l sfărtece acum cu ghiarele, i-a și sfărțicat hainele, i-a ghiărat mâinile, dar' de obraz o ținuse încă departe. De odată, fiind coaste, se restoarnă, și hai de-a dura, când omul peste ursoaică, când ursoaica peste el. Intre doi butuci de stejar s'au oprit. Neputându-i face nimic cu gura ruptă, fiara începu să-l zdrucească în puternicile brânci pe nenorocitul și acuză istovitul de puteri Rusu, când spre norocul lui, iată un alt om din Merișor, Dan Căpeți, care auzind sbierăturile și gemetele, se duce și-i află. Află și pușca plină, căzută ceva mai în sus, și trage o pușcătură norocoasă în ursoaică: lovită în spinare scapă din labele dinapoi pe bietul Rus, dar' cu cele dinainte dă nainte a-l stășia. Căpeți trage al doilea foc, mai de aproape, în speriele dinainte a ursoaicei, și asta perzându-și puterile și din brâncile dinainte, cade cu o urlătură teribilă, și nenorocita ei jertfă s'a putut acum cu greu desface totuși din ghiarele ei. Căpeți i-a tras apoi fiarei cu săcurea în cap câteva și a omorât-o.

GLUME

Nevasta: Doctorul spune că am lipsă de o schimbare de aer.

Bărbatul: Bine. Uită-te numai la ceru. mi se pare că peste puțin dorința ta se va împlini.

De-ale copiilor: Mărioara cătră Ionel: Oare de ce poartă grădinarul nostru cercei? Ionel: Poate o fi fost odată fată mică.

Mama cătră copilaș: Pentru ce plângi tu acolo așa năcăjit?

Copilul: Uite nu pot strica ciasul tatii!

Comitetul de redacție:

Președinte: *Dr. Ioan Mihai.*

Membrii: *Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihaiu Danil David și Constantin Baicu.*

Proprietar - editor: **IOAN MIHAIU**

Redactor respons.: **IOAN MOȚA**

Licitare minuendă.

Prea Ven. Ordinariat Eppesc gr-cat. de Lugoj prin rezoluțiunea cu dtul de 14 Iulie a. c. sub Nr. 1568 a aprobat planul și preliminarul renovării bisericii și a turnului, acoperit cu tînchea, din Silvașul-inf., pentru renovarea căreia se publică licitațiune minuendă, care se va ținea la casa parochială din Silvașul-inf., Alsó-Szilvás, comitatul Hunyad, Vicariatul Hátszeg, (depărtare dela Hațeg 6 km.) **în 16 Decemvrie st. n. 1900 la 2 ore p. m.**

Spesele renovării după devis sunt preliminate în suma de **2854 cor. 2 fileri.**

Concurenții sunt obligați a prezenta certificatul de aptitudine și că au executat lucrări de asemenea natură, precum și a depune după suma preliminară ca vadiu 10%, ear' după licitațiune întreprinzătorul va întregi acest vadiu cel puțin la 15% după suma licitată, care se va deținea ca garanță.

Condițiunile speciale, devisul și planul renovării se pot vedea la oficiul parochial gr-cat. din Silvașul-inf. în fiecare zi până la terminul de licitare (la dorință se pot da informațiuni și în scris până atunci).

Curatorul bis. gr-cat. Silvașul-inf., Alsó-Szilvás, u. p. Hátszeg (gara Váralya-Hátszeg).

Ladislau Nandra,
paroch gr-cat.

Pr. Ienoșel,
curator.

Reuma-Geist

se numește

un fel de medicament, care la expoziția higienică ținută la anul 1895 în Cairo și la 1896 în Londra, a fost **distins cu medalie de aur și cu medalie de onoare.** Acest medicament a fost aprobat de cei mai distinși medici și se întrebuintează în cele mai mari spitale. El are o influență repede asupra ori-cărei părți a corpului, și anume contra **reumatismului, nervosității, podagrai, ișias și asthma.**

Influența lui în unele casuri este așa de extraordinară, că și la boale mai învechite, dacă se întrebuintează și numai odată, înceată ori-ce durere.

Durerea de dinți și de cap
inceată în 5 minute!

Prețul unei sticle, cu îndrumările de lipsă, este **1 coroană, calitate mai tare 2 coroane 40 fileri.**

Deposit principal în Budapesta, la farmacia dlui **Iosif Török**, Király-utca 12, și la dl Dr. A. Egger, Váci-körut 17, precum și în toate celelalte farmacii din capitală și provincie, și la producătorul

WIDDER GYULA

farmacist,

Sátorajja-Ujhely.

Comande din afară se efectuesc repede și cu acurateță.

Deposit în Orăștie la dl **Iosif Graffius**, în Sibiu la **I. C. Molnar**, **Heinrich Gottlieb** și **E. Rumler**, în Sas-Sebeș la **Ludvig Bideri** și **W. Lederbilger.**

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 275.000.

(92) Depuneri: cor. 1,750.000. 6—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 1/2, car' dela corporațiuni culturale cu 6%;	5) arăndează și exarăndează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijloace operațiuni sub 3. 4

Ori-ce afacere se poate rezolva verbal în birou sau scris prin corespondență.

Orăștie, 1900.

SCÂNDURI ȘI LEMNE DE ZIDIRI
ȘI ȚIGLĂ DE COPERIT!

Cel mai bogat deposit de scânduri, precum și de lemne de tot felul trebuincioase la zidiri, cum sunt grinzi, tâlpi, căpriori etc. este în Orăștie și Deva, depositul subscrisului.

Arangeat de nou, și provăzut cu bogat material, garantat de calitatea cea mai bună, îmbiiu onorațiilor cumpărători material bun, cu cele mai ieftine prețuri posibile!

Asemenea am în deposit țiglă de coperit din renumita fabrică a lui Ugron. Țiglă groasă cu dungă ce se încheie una într-alta și țiglă simplă. Amândouă felurile foarte trainice și cu prețuri moderate.

Cu toată stima

Ignatz Kotzander

(109) 2-10

În Orăștie: în grădina dlui C. Baicu, peste drum dela moara orașului!

Banca generală de asigurare

„TRANSILVANIA“

intemeiată la anul 1868

în Sibiiu, str. Cîsnădiei nr. 5 (edificiile proprii),

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de foc și exploziune

edificii de ori-ce fel, locuințe și clădiri economice, magazine de mărfuri, mașine agricole, mobile, vestminte și rufe, caré și vite de tot soiul, produse de câmp și de recoită etc. etc.;

asupra vieții omului:

în toate combinațiunile conform tabelor sale foarte variate ca asigurări simple pe cazul de moarte, asigurări cu termin, asigurări de copii, de zestre, rente viagere, asigurări cu plățirea de două-ori a capitalului, și cu polițe libere de premii etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală (sistem german.)

Asigurări pe speșele de înmormântare cu solvire imediată.

Fonduri de rezervă și de garanție specială:

1.400.000 coroane,

plasate în scrisuri fonciare și în siguranțe pupulare.

Active cu finea anului 1899: 2 milioane 185 mii coroane.

Stocul asigurărilor:

Valori asigurate contra incendiului:

64 milioane coroane.

Capitale asigurate asupra vieții:

9 milioane coroane.

Dela întemeiere institutul a solvit:

2,825.645 c. 62 b. pentru daune de foc și 2,498.042 c. 10 b. capitale asig. pe via, total: 5,323.687 coroane 72 bani.

Oferte și ori-ce informațiuni se primesc prin Direcțiunea în Sibiiu, la agenturile principale în Arad, Brașov și Timișoara, la agențele generale din Cluj și Budapesta, precum și la reprezentanții speciali în toate comunele mai mari.

Prospecte și tipărituri gratuit și franco.

10-10

Direcțiunea în Sibiiu,
str. Cîsnădiei nr. 5, etajul I., curtea I.

Sz. 2759-1900. tkvi.

(120) 1-1

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNYI KIVONAT

A szászvárosi kir. jbiróság mint tkvi hatóság közhire teszi, hogy Bogyó Ioana végrehajthatónak Bogyó Iuon végrehajtást sz- nvedő elleni 120 kor. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a dévai kir. törvényszék (a szászvárosi kir. járásbiróság) területén lévő Ludesd községben fekvő a ludesdi 124 sz. tlkjkvben A † 1 rend, 638 hrsz. ingatlanra 42 kor., A † 2 rend, 651, 652, 663, 664, és 677 hrsz. ingat. 1120 kor., A † 3 rend, 659, 660 hrsz. ingat. 78 kor., A † 4 rend, 684, 690, 692 hrsz. ingat. 224 kor., A † 5 rend, 658 hrsz. ingat. 72 kor., A † 6 rend, 730 hrsz. ingat. 72 kor., A † 7 r., 694 hrsz. ingat. 72 kor., továbbá a ludesdi 125 sz. tlkjkvben A † 1 r., 639 hrsz. ingatlanra 88 kor., és A † 2 rend, 650/2 hrsz. ingatlanra 52 koronában az árverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1900. évi november hó 20-ik napján délelőtt 9 órakor Ludesd község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni tognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelt 8. §-ában kijelölt ova-dékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez leteni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A szászvárosi kir. jbiróság mint tkkvi hatóság.

Kelt Szászvároson, 1900. évi augusztus hó 27. napján,

Sóhalmi

kir. albiró.

„Minerva“

Institut Tipografic

Orăștie.

Se recomandă a executa următoarele: ☞

Opuri, Broșuri și Placate ☞ ☞ ☞

Bilete de logodnă și cununie ☞ ☞ ☞

Carte și epistole ☞

☆ Circulare ☆ & preț-curenturi

Note, Bilete de vizită ☞ după plac și ☞ cerere ☞ ☞ ☞

Registre și imprimare Anunțuri, ☞ ☞ ☞

Compturi și Adrese. Bilanțuri etc. etc. ☞

Această tipografie e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a pute executa ori-ce comande prompt și cu cea mai mare acurateță!

Comande din afară se efectuesc repede!

